

Právní domněnky určování otcovství vs. materiální pravda

Abstrakt

Tato práce pojednává o vztahu mezi otcovstvím určeným některou z právních domněnek určování otcovství, jak je definuje Občanský zákoník, a materiální pravdou, respektive možným rozporem mezi nimi, jenž právní úprava ze své povahy umožňuje. Určování otcovství je v České republice upraveno celkem pěti právními domněnkami, které jsou založeny na pravděpodobnosti jimi určeného otcovství – *první* domněnka svědčící manželů matky *ex lege*, její *konverze* ve prospěch druhé domněnky v případě rozváděného manželství, *jedenapůltá* domněnka tkvící v souhlasu otce s umělým oplodněním matky, domněnka *druhá* založená na souhlasném prohlášení rodičů před příslušným veřejnoprávním orgánem, a konečně *třetí* domněnka založená na faktu soulože otce s matkou v rozhodné době, kdy je otcovství určeno soudním rozhodnutím na základě návrhu některé z dotčených osob. Z povahy věci však plyne, že takto určené otcovství nemusí být ve shodě s otcovstvím biologickým. Domněnky mohou být jak prostředkem rychlého a efektivního řešení situací, v nichž ohledně otcovství není sporu, tak právním nástrojem umožňujícím dotčeným osobám upravit své rodinné poměry dle svých představ, ale i příčinou mnoha paternitních sporů, je-li jimi určené otcovství v rozporu s materiální pravdou (ba dokonce účelovým nástrojem obcházení jiných právních institutů). V ideálním případě určení otcovství pomocí právních domněnek nastává shoda biologického, právního i sociálního otcovství. V případech nikoli ideálních dochází k jejich vzájemnému konfliktu. Tento konflikt řeší soudní praxe v závislosti na citlivém vyvážení práv a zájmů jednotlivých dotčených osob v každém konkrétním případě, přičemž zájem dítěte na rychlé a účinné úpravě jeho vztahu s otcem, vývoji sociálních vztahů a bezvadné výchově, je předním hlediskem při rozhodování orgánů veřejné moci.

Klíčová slova:

Určování otcovství

Materiální pravda

Shoda právního a biologického otcovství